

AT REKABET HUKUKUNDA HAKİM DURUMUN KÖTÜYE KULLANILMASI

Gülgün ANIK*

Bu çalışmada amaçlanan Avrupa Topluluğu Antlaşması (ATA) madde 82’de yasaklanan hakim durumun kötüye kullanılması hallerinin açıklanmasıdır. ATA madde 82’de örnekleyici olarak dört hakim durumun kötüye kullanılması halleri belirtilmiştir. Bunların dışında veya buna benzer haller Avrupa Birliği(AB) Komisyonu ve AT Adalet Divanı kararlarıyla belirlenmektedir.

ATA madde 82’ye göre ortak pazarda veya onun önemli bir bölümünde bir veya birkaç teşebbüsün hakim durumunu kötüye kullanması üye devletler arası ticareti etkilemesi durumunda ortak pazarla bağdaşmayacağı gerekçesiyle yasaklanmıştır. Bu şekilde kötüye kullanma özellikle şu durumlarda ortaya çıkabilir:

a. haksız alış veya satış fiyatları veya diğer haksız ticaret şartlarını doğrudan veya dolaylı olarak uygulamak,

b. tüketicilerin zararına olarak üretimi, pazarı veya teknik gelişmeyi kısıtlamak,

c. diğer rekabet eden teşebbüslerle olan eş anlaşmalara farklı şartlar koymak ve böylelikle onları rekabet açısından elverişsiz duruma sokmak,

d. sözleşmelerin tamamlanmasını ticari teamül gereği veya işin niteliğine göre bu sözleşmelerin konusuyla hiçbir alakası olmayan tali yükümlülüklerin diğer tarafça kabulü şartına tabi tutmak.

*

ATA madde 82’de örnek olarak verilen bu hakim durumun kötüye kullanılması halleri ve benzerleri AB Komisyonu ve Avrupa Adalet Divanı kararları ışığında aŗağıda kategoriler halinde aıklanmıŗtır.

Aŗırı Fiyatlar

ATA madde 82(a) da yerini bulan aŗırı fiyatlandırma hakim durumun klasik bir ihlal şeklidir. Mal ve hizmetlerin haksız sayılabilecek derecede aŗırı yüksek fiyatlandırılması yasaklanmıŗtır. Fiyatın haksız olarak yüksek belirlenmesine örnek olarak Avrupa Adalet Divanı Sirena v. Eda¹ davasında fiyatın kendisinin böyle bir ihlalin varlığını gösterecek kadar yüksek görünmemesine rağımen objektif kriterler doğırtusunda bu sonuç çıkıyorsa bunu belirleyen bir faktör olabileceğini belirtmiŗtir. General Motors Continental² davasında, Divan, verilen hizmetin ekonomik değerine oranla aŗırı olan bir fiyatın ihlal anlamına geldiğine hkmetmiŗtir. Aynı şekilde United Brands,³ davasında, Divan, ürünün ekonomik değeriyle makul bir iliŗkisi olmayan aŗırı fiyatlandırmanın ihlal teŗkil edeceğini tekrarlamıŗtır. Özellikle, Divan, pazarda hakim duruma gelmiŗ teŗebbsn uyguladığı fiyatlar ile maliyetlerini karŗılaŗtırarak aŗırlığın belirleneceğini ngrmŗtir.

Fakat bazen yüksek bir fiyat haklı gösterilebilir. Örneğin, bir ürünü piyasaya sürmeden evvel yapılan araŗtırma ve geliŗtirme faaliyetlerinin çok fazla olması ve bunun ürünün fiyatına aksettirilmesi veya bir ürünün yaŗam eğrisinin oldukça kısa olması durumunda bu ürünün pazarda tutulabilmesi için daha da geliŗtirilmesine gereken fonun temininin yüksek fiyatlandırma ile sağlanması veya oldukça yüksek pazarlama ve dağıtım masraflarını karŗılayabilmek için yüksek fiyat uygulama halleridir.

Her halükarda, Komisyon fiyatın aŗırı olduğunu belirlemede fiyat/maliyet analizini uygulamakla görevlidir. Bunun dıŗında, alternatif olarak, fiyatın haksız olarak aŗırı olduğunu belirleme testlerini uygular. Bu testlerden biri de, hakim durumdaki teŗebbs ile aynı ürünle ilgili olarak aynı veya benzer pazarda uygulanan fiyatları karŗılaŗtırır. Diğer bir test

¹ Sirena Srl v. Eda Srl Case 40/70 [1971] ECR.

² General Motors Continental NV v. Commission Case 26/75 [1975] ECR.

³ United Brands v. Commission Case 27/76 [1978] ECR.

de belli bir zaman diliminde hakim teŖebbsn uyguladığı fiyatlar arası farklılıklardır. Buna iliŖkin çizilen bir grafikte, teŖebbsn uyguladığı fiyatlar enflasyonla alakası olmaksızın aşırı yükselmeler gösteriyorsa bu teŖebbs aşırı fiyat uyguluyordur.

C.I.C.C.E.⁴ olayında, Komisyon, hakim durumda bir alıcının satıcılara aşırı dŖk fiyat teklifini hakim durumun kötüye kullanılması olarak kabul etmiŖtir.

Yağmacı Fiyatlar

Aşırı fiyatın tersi rekabete aykırı sonuç yaratacak derecede dŖk bir seviyede olan yağmacı fiyatlardır. Örneğin, hakim durumdaki bir teŖebbsn pazara girmeye alıŖan baŖka bir rakibinin rekabet edemeyeceği dereceye kadar fiyatını dŖrerek böylece onun pazarda tutunamaması ile hakim durumunu korumasıdır. Bu duruma iliŖkin en belirgin rnek ECS-AKZO⁵ olayıdır. Kimya endüstrisi devi AKZO, pazarını geniŖletmek isteyen ECS'e uyguladığı yağmacı fiyattan dolayı Komisyon tarafından para cezası ile cezalandırılmıŖtır. 1979'a kadar sadece benzoyl-peroxide üreten ECS, polymer pazarına da girmek isteyince AKZO tarafından uyarılmıŖtı. ECS bunu dikkate almayınca da, AKZO, ECS için çok önemli kendisi için ise daha az önemde olan benzoyl-peroxide pazarında fiyatını aşırı bir Ŗekilde dŖrd. Komisyon, bu hareketi hakim durumun kötüye kullanılması olarak kabul etti.

İndirimler

Hakim durumdaki teŖebbsler, uyguladıkları fiyatların sadece aşırı yüksek veya aşırı dŖk olmasından değil ayrıca rekabeti bozucu sonuçlar doğuran alıcılara yönelik indirimlerden de kaçınmalıdırlar. Potansiyel satıcıların pazara girmesine engel teŖkil eden ve farklı alıcılar arasında rekabeti bozan indirimler haksızdır.

Genellikle, haksız indirimler, satımda üretici ile satıcı arasında gerekleŖir. Michelin⁶ olayında, Komisyon Ŗirketin uyguladığı indirimleri hakim durumun ihlali olarak kabul ettiği gibi Michelin'deki fiyatlan-

⁴ C.I.C.C.E. v. Commission Case 298/83 [1985] ECR.

⁵ ECS-AKZO Case 609/85 [1985] OJ L 374/1.

⁶ Michelin v. Commission Case 322/81 [1983] ECR 3461.

dırma sisteminin Őeffaf olmamasını da ayrıca bağımsız bir ihlal olarak kabul etti. Lastik üreticisi olan Michelin, satıcılarına, pazarlama çabaları nedeniyle primler vermekteydi. Satıcılar, almaya hak kazanacakları bu primlerin miktarı hakkında yeterli bilgilendirilmedikleri gibi bu primlerin miktarı satıcılar arasında oldukça farklı dağıtılıp karşılıklı olarak kararlaştırılıyordu. Böyle bir sistem satıcıların Michelin'in pazardaki diğer rakipleriyle çalışmasını engelleyerek Michelin'e bağımlı kalmasını sağlıyordu. Divan, Komisyon kararını onaylayarak üreticinin elde ettiği yarar karşılığı fiyatta bir indirim olması gerektiğini belirtmiştir. Üreticinin elde ettiği yarar ile tanınan indirim arasında makul bir ilişkiyi Komisyon aramaktadır.

Makul indirim miktara dayalı indirimdir; alımın büyüklüğü, satıcıya, taşımada, idarede maliyetten tasarruf sağlar. Divan, satıcıdan birden çok ürün alınması karşılığında alıcılara indirim teklifini alıcıları satıcıya bağlaması ve bunun hakim durumdaki bu satıcının sattığı ürünlerden yalnızca birini satanların pazara girmesine engel olması nedeniyle yasaklamıştır.

Özet olarak, indirimlerin pazarda ihlal edici olarak iki yönden sonuçları olabilir: birincisi, bu indirimler nedeniyle alıcıların hakim durumdaki satıcıya/ üreticiye bağlanmaları pazara girmeye çalışan yeni satıcılar/ üreticiler için bir engel teşkil eder; ikincisi, bu indirimlerin eşit olarak yapılmaması aynı malı alan rekabet eden alıcılara farklı fiyatların uygulanması sonucunu doğurur. Bu şekilde belirsiz ve farklı indirimler uygulamak, alıcıların daha yüksek bir indirim imkanını kaçırmamak için pazarda hakim durumda olan satıcıdan başka satıcıdan ürün almalarını engellemektedir. Fiyatların ve indirimlerin Őeffaf olduğu durumlarda, alıcılar kendi menfaatlerine uygun olarak hareket edebilirler.

Bağlayıcı ve Teslimli Fiyatlama

ATA madde 82(d)'de öngörülen yasaklama satıcı firmanın, alıcının istediğı ürünü alabilmesinin koşulu olarak kendi sattığı diğer bir ürünü alma şartını ileri sürmesi halidir. Satıcı firmanın alıcının almak istediğı esas ürün için pazarda hakim durumda olması nedeniyle de alıcının her iki ürünü almaktan başka bir seçeneğı kalmamaktadır. Bu şekilde, hakim durumda olan teşebbüs, hakim durumda olmadığı diğer ürününün pazarında da hakimiyet elde etmek istemektedir, ayrıca rakip

firmaların satın alınması şartını öngördüğü ikinci ürünü satma şanslarını kaldırmaktadır; nihayet, tüketicilerin ikinci üründe seçme hakkı kısıtlanmaktadır. Fakat bazı durumlarda bağlayıcı fiyatlama kabul edilebilir; örneğın, bir ürün diğeri bir ürün olmaksızın kullanılamıyordur.

Hilti⁷ olayında, Komisyon, Hilti'nin patentli çivi kartuşlarının kullanıcılarına ayrıca çivileri alma şartını getirmesini teşebbüsün kartuşlar üzerinde olan hakim durumunu kötüye kullanma olarak kabul etmiştir.

British Sugar⁸ olayında, Komisyon, şekerin alıcıya teslimi şartına bağli fiyatı yasaklamıştır. Bu, ürün ile taşıma fonksiyonu arasında bir bağlayıcılık oluştıruyordu. Sabena⁹ davasında, Komisyon, Belçika havayolları Sabena'nın, London European havayollarını, kendi bilgisayardan yer ayırtma sistemini kullanabilmesini havaalanındaki idare hizmetlerini de kullanması şartına tabi tutmasını yasaklamıştır. IBM Settlement¹⁰ olayında, Komisyon, bilgisayar üreticisi IBM'in bilgi işlemci ile birlikte hafıza bölümünü de alma şartını ileri sürmesini incelemiştir. Hafıza bölümü üreticileri, IBM'in bu bağlayıcılığı karşısında pazardan mahrum bırakıldıklarından şikayet ettiler.

Önemli Teknolojiyi Kullanma Ayrıcalığıı İktisap

BTG-Tetrapak¹¹ olayında, Tetrapak steril karton ve bunların imali için gerekli malzeme pazarında hakim durumda iken British Technology Group'un sahip olduğı bir patentin lisansını alan daha küçük bir rakip şirketi devralmıştı. Bu iktisap ile teknolojiyi kullanma imkanı sadece Tetrapak ve benzer teknolojiye sahip AB'deki diğeri bir şirket için mümkündü, ancak bu diğeri teknoloji, Tetrapak'ın elde ettiğı teknoloji kadar gelişmiş değildi. Komisyon, Tetrapak'ın böyle bir teknolojiyi elde etmesinin pazara girmek isteyen potansiyel rakip firmalar için bir engel teşkil etmesi nedeniyle pazarda zaten hakim durumda olan bir teşebbüsün bir de önemli bir teknolojinin lisansını elde etmesine karşı çıktı. Tetra'nın bu teknolojinin lisansını elde etmesi hakim durumunu güçlendirdiğı

⁷ Eurofix-Bauco v. Hilti Case 138/88 [1989] 4 CMLR 677.

⁸ Napier Brown-British Sugar Case 518/88 [1988] OJ L 284/41.

⁹ London European v. Sabena Case 589/88 [1989] 4 CMLR 662.

¹⁰ IBM Settlement [1984] 3 CMLR 147.

¹¹ BTG-Tetrapak Case 327/88 [1988] OJ L 272/27.

gibi oldukça yoğunlaşmış bir pazara girmek isteyip de bu teknolojiye sahip olmayan potansiyel rakiplerin pazardan mahrum kalmalarına veya pazara girmelerinin oldukça gecikmesine neden oldu. Tetra'nın lisans ayrıcalığını bırakmasıyla hakim durumun kötüye kullanılması hali sona ermiş oldu. Bu olayda Tetrapak'ın elde ettiği teknolojinin oldukça önemli olması kötüye kullanmanın gerçekleşmesini sağladı. Eurofirma¹² olayında ise durum farklıydı. Demiryolu kütükleri alıcısı olan Eurofirma, tedarik edenlerine kısıtlayıcı şartlar uyguluyordu. Eurofirma sözleşmelerle elde ettiği bütün patentlerin haklarını kullandığı gibi ayrıca izin almaksızın bunların alt lisansını üçüncü kişilere verme hakkına da sahipti. Komisyon, sözleşme şartlarını, Eurofirma'nın patent haklarının haklı gösterdiği kadar talep edebileceği ve bu patentlerin ürün standardizasyonunun sağlanması gerektiği yerde tedarik eden/lisans verenlerin izni ve telif ücretlerinin ödenmesi karşılığında alt lisans vermesi şekilde değiştirdi.

Mal veya Bilgi veya Teknoloji Lisansını Vermekten Kaçınma

Sözleşme hukuku prensiplerine aykırı olarak hakim durumdaki bir işletme istediği ile sözleşme yapma hakkına sahip değildir. Özellikle, bir şirket hakim durumda olduğu mal ve hizmetleri temin etmekten kaçınamaz. Bunların verilmesinden kaçınılan taraf, sağlayabileceği başka bir kaynak olmadığından pazardan silinme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu kuralın istisnaları zamanla oluşmuştur.

Bu kategoride üç temel reddetme hakim durumun ihlalini teşkil eder: (i) mal ve hizmet teminini reddetme, (ii) bilgi vermeyi reddetme, (iii) fikri mülkiyet haklarının lisansını vermeyi reddetme.

Haklı bir sebep gösterilebildiği durumda hakim durumdaki teşebbüs mal ve/veya hizmet sağlamaktan kaçınabilir. Commercial Solvents¹³ olayında, aralıklarla alış yapması nedeniyle bir alıcıya mal temininden kaçınılması haklı görülmemiştir. Bilhassa reddetme, hakim durumdaki şirketin reddedilen şirketle dikeyaşağı olan pazarda rekabete girmeye karar vermesiyle aynı zamana denk gelmişti. Bunun tersine bir karar BP¹⁴ davasında alınmıştı. 1970'lerdeki OPEC'in Avrupa ülkelerine koy-

¹² Eurofirma [1973] CMLR D217 .

¹³ Commercial Solvents v. Commission Case 6 ve 7/73 [1974] ECR 223.

¹⁴ BP v. Commission Case77/77, [1978] ECR 1513.

duğu petrol ambargosunda, BP'nin devamlı alıcılarına öncelik tanıyarak hazırladığı bir listeye göre petrol dağıtıp aralıklı alıcılara petrol vermeyi reddetmesi Divan tarafından haklı bulunmuştı. United Brands¹⁵ davasında, alıcının rakip firmanın ürününün reklamını yapması dolayısıyla mal vermekten kaçınmamanın objektif olarak haklı gösterilemeyeceğine zira bunun ticari hayatta olağan olduğuna Divan karar vermiştir.

Temin ederken bunu kesmek ile hiç bir zaman temin etmemek arasında hakim durumun kötüye kullanılması açısından bir fark olmamalıdır. Nitekim, BL¹⁶ davasında, otomobil reticisi Biritish Leyland, hkmetin istediği uygunluk sertifikasını vermeye yetkiliydi. Bununla, satıcılar, üreticilerin otomobillerini satabilmekteydiler. Divan, daha önce hiçbir ticari ilişkisi olmaması nedeniyle British Leyland'ın diğer ye ülkelerden ithal edilen Metro otomobillerine tip onayı sertifikası vermekten kaçınmamasını yasaklamıştır. Bu aynı zamanda idari tekele sahip bir satıcının hakim durumunu kötüye kullanmasıdır.

Temin etmekten kaçınmaya açık olduğu gibi gizli de olabilir. British Sugar 'da,¹⁷ Komisyon, alıcının ödeyemeyeceğini bildiği bir fiyatı satıcının istemesini para cezası ile cezalandırmıştı.

Bilgi temininden kaçınmaya örnek olarak IBM Settelement¹⁸ olayında, bir teknik veriyi IBM'in vermekten kaçınmaması sonucu IBM uyumlu ekipman üreten rakipler ürettikleri ekipmanların IBM bilgisayarlarına uyumlu bir şekilde bağlanıp bağlanamayacağı konusunda yeterli teknik bilgiye sahip olamıyorlardı. IBM bilgisayar pazarında hakim durumda olduğunu ve bu teknik veriyi vermekten kaçınmamasının hakim durumun ihlali olduğunu reddetti. Fakat gene de karşılıklı uzlaşma yoluyla 1984'te IBM bu veriyi vermeyi kabul etti.

Magill TV Guide/ITP, BBC ve RTE'de,¹⁹ Magill TV Guide, davalı televizyon şirketlerinin televizyon programlarını yayınlatabileceği bir yayın çıkartmak istiyordu. Davalı şirketler telif hakkına sahip oldukları program listelerini kendi çıkarttıkları rehberlerle ve günlük gazetelere bu bilgiyi vererek halka ulaştırmakta olup bu TV programlarının listesi ve yayınladıkları TV rehberi pazarlarında %100 hakim durumdaydılar

¹⁵ United Brands v. Commission Case 27/76, [1978] ECR 207.

¹⁶ British Leyland plc v. Commission Case 226/84, [1987] 1 CMLR 185.

¹⁷ Napier Brown-British Sugar Case 518/88 [1988] OJ L 284/41.

¹⁸ Bkz., dn.10.

¹⁹ Magill TV Guide/ITP v. BBC & RTE Case 241 ve 242/91 [1995] ECR I-743.

ve Magill'e bu TV programlarının listelerindeki bilgileri vermeyi reddettiler. Böylelikle Magill'in, TV rehberi piyasasına girmesini engelleyip hakim durumlarını korumaktaydılar. TV programlarının listeleri her ne kadar telif haklarıyla korunsa da pazarda varlık gösterebilmesi bu bilgiye ulaşmasına bağlı olan rakiplere hakim durumda olan davalıların bu bilgiyi vermekten kaçınmalarının ATA madde 82'nin ihlali olduğuna Komisyon karar verdi.

Bir teşebbüs ürünün kendisinde değil de yedek parçasından dolayı pazarda hakim durumda olabilir. Nitekim Veng v. Volvo²⁰ davasında, yedek parçalarında pazarda hakim durumda olan bir otomobil imalatçısının sadece yedek parça imal eden ve bu yedek parçaları da imal etmek isteyen bir imalatçıya tasarım haklarının lisansını vermeyi reddedip reddedemeyeceği sorundu. Divan, bir fikri mülkiyet hakkı sahibinin tasarım haklarının lisansını üçüncü kişilere verme veya vermeme konusunda karar hakkına sahip olup bunun madde 82'nin ihlali olmayacağını, fakat bu ürünler için aşırı fiyat belirlemenin, talebin altında ürün arzında bulunmanın ve ürünü tamamlayıcı parçalarıyla birlikte vermeyi reddetmenin hakim durumunu kötüye kullanması anlamına geleceğine hükmetmiştir.

Birleşmeler

Pazarda dikkate değer bir gücü olan bir teşebbüsün rakip bir teşebbüsü devrılarak pazar payını arttırmaya çalışması hakim durumun ihlaliidir. Konsantrasyonlar Tzę²¹ yürürlüğe girmeden evvel rekabete zarar verecek şekilde pazarda hakim duruma gelmeye neden olan birleşmeler madde 82 (eski madde 86) altında ele alınıyordu. Buna rnek olarak Continental Can²² olayı verilebilir. Metal paketlerin önemli bir imalatçısı olan New York menşeli Continental Can 1969 yılında hafif metal paket reticisi Alman menşeli SLW Brunswick'in, 1970 yılında

²⁰ Veng v. Volvo Case 238/87 [1989] 4 CMLR 122.

²¹ 4064/89 sayılı ilk Birleşmeler Tüzüğü(Council Regulation (EEC) No 4064/89 of 21 December 1989 on the control of concentrations between undertakings, [1989] OJ L 395/1).

²² Continental Can Company Case 6/72 [1973] ECR 215.

²³ Yeni Konsey Tüzüğü No 139/2004 (Council regulation (EC) No 139/2004 of 20 January 2004 on the control of concentrations between undertakings, OJ L 24, 29.01.2004 sayfa 1-22) 1 Mayıs 2004'ten itibaren yürürlüktedir(madde 26/1).

da onun lisans verdiği Hollanda menşeli Thomassen Drijver-Verblifa-(TDV)'nın kontrollerini eline aldı. 1971 yılında, Komisyon, Continental Can'ın ortak pazarın önemli bir kesiminde hafif paketleme konusunda hakim durumda bulunduğunu ve TDV'yi kontrolüne almasının ortak pazarın önemli bir bölümünde paketleme ürünleri konusunda rekabeti kaldıracak bir etkisi olduğunu tespit etti. Bu davadan sonra konsantrasyonları kontrol altına almakta madde 82'nin yeterli olmadığı ve bu konuyu ayrıca düzenleyecek bir tüzüğe ihtiyaç olduğu anlaşıldı. Bunun zerine 4064/89 sayılı Tüzük ve onu takip eden 139/2004 sayılı Tzk²³ yürürlüğe girdi. 139/2004 sayılı Konsantrasyonlar Tüzüğü madde 2(3)'e göre, ortak pazarda veya onun önemli bir bölümünde etkin rekabeti engelleyen bir hakim durumun yaratılması veya güçlenmesini sağlayan birleşmeler yasaktır. Madde 1'e göre Tüzük topluluk boyutundaki birleşmelere uygulanır.

4064/89 sayılı Konsantrasyonlar Tüzüğü madde 22(1)'e göre bu Tüzük sadece madde 3 kapsamındaki konsantrasyonlara uygulanacak olup madde 22(2)'ye göre ATA madde 81 ve 82'nin yorumlanmasına ilişkin 17 nolu Tzk²⁴ Konsantrasyonlar Tüzüğü'nün uygulama kapsamına giren birleşmelere uygulanmayacaktı. Konsantrasyonlar Tüzüğü'n değiştiren 1310/97 sayılı Tüzük'le²⁵ bu madde değiştirilmiş ve buna göre Konsantrasyonlar Tüzüğü sadece madde 3 kapsamına giren konsantrasyonlara uygulanacak Topluluk boyutunda olmayan ve amacı ve etkisi bağımsız kalan teşebbüslerin rekabet işbirliği olan "Joint Venture"lar hariç olmak üzere 17 nolu Tüzük uygulanmayacaktı. Yeni 139/2004 sayılı Tüzük madde 21/1 bu hükmü aynen muhafaza etmiştir; buna göre, topluluk boyutunda olmayan ve amaçları ve etkileri bağımsız kalan teşebbüslerin rekabet işbirliği olan Joint Venture'lar hariç olmak üzere 1/2003 sayılı AT madde 81 ve 82'yi yorumlayan Tüzük, 139/2004 kapsamına giren birleşmelere uygulanmayacaktır. Konsantrasyonlar Tüzüğü ayrı bir çalışmanın konusu olduğundan, burada bu kadar bilgi ile yetinilmiştir.

²⁴ 17/62 sayılı Tüzük(Regulation No 17 First Regulation implementing Arts. 85 and 86 of the Treaty, OJ 1959-62) yerini 1/2003 sayılı Tüzük'e(Council Regulation (EC) No 1/2003 of 16 December 2002 on the implementation of the rules laid down in Articles 81and 82 of the Treaty OJ L1, 04.01.2003 sayfa 1-25) bırakmıştır. Yeni Tüzük madde 45 gereğince 01.05.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

İthalat ve İhracat Yasaklamaları

Bu çeşit yasaklamalar markalar arası rekabeti kısıtladığı gibi Topluluğun tek pazar olarak bütünleşmesi amacına da aykırıdır. Suiker Unie²⁶ olayında, Raffinerie Tirlemontoise'ın Belçikalı müşterilerine uyguladığı ihracat yasağını Komisyon madde 82 anlamında bir ihlal olarak değerlendirmişti. BL²⁷ olayında, British Leyland'ın otomobillerinin Kara Avrupa'sından İngiltere'ye ithalini azaltma etkisinde olan tip onayı sertifikalarına ilişkin yüksek fiyat politikasını Komisyon yasaklamıştı. Eurofix-Bauco v. Hilti²⁸ olayında, Hilti'nin ihlallerinden biri de Hollanda'daki dağıtıcılarına İngiltere'ye Hilti uyumlu kartuj şeridi satmamaları şeklindeki baskısıydı.

Birlikte Hakim Durumun Kötüye Kullanılması

ATA madde 82'de bir veya bir kaç teşebbüsün hakim durumu kötüye kullanması yasaklanmıştır. Dar anlamda bu durum, bir şirketler grubu içerisindeki teşebbüslerin pazar payları ve davranışlarının birleşmesi ile gerçekleşebilir. Yukarıda özetlenen Continental Can²⁹ olayında böyle olmuştur. Commercial Solvents³⁰ olayında ise iki farklı teşebbüs tarafından madde 82'nin ihlali söz konusuydu: ABD menşeli Commercial Solvents ve onun tali şirketi İtalyan menşeli ICI. Birbirinden bağımsız iki veya daha fazla teşebbüs de pazarda kolektif olarak hakim durum yaratıp bunu kötüye kullanabilirler. Ama genellikle oligopolist davranışlar ATA madde 81'in ihlalini oluşturur. Birbirinden bağımsız teşebbüslerin birlikte madde 82'yi ihlal etmesi Itallian Flat Glass³¹ olayında gerçekleşmiştir. İtalyan üç cam üreticisi firma pazarda birlikte hakim durum oluşturup bunu kötüye kullanmaktaydılar. Madde 82'nin ihlali olarak kabul edilen bu davranışları daha önce de madde 81'in ihlali olan uyumlu eylem olarak yasaklanmıştı. Sonuç olarak, madde

²⁵ Council Regulation (EC) No 1310/97 of June 1997 amending Regulation (EEC) No 4064/89 on the control of concentrations between undertakings, OJ L180/1 9.7.97..

²⁶ Suiker Unie v. Commission Cases 40/73 etc [1975] ECR 1663.

²⁷ Bkz., dn. 16.

²⁸ Bkz., dn. 7.

²⁹ Bkz., dn. 22.

³⁰ Bkz., dn. 13.

³¹ Societa Italian Vetro (SIV) v. Commission [1989] OJ L 33/44.

81 anlamında uyumlu eylem sayılmayan ama hakim durumun birlikte ihlali olan davranışlar madde 82 altında ele alınacaktır.

Bunların dışında zet olarak şu haller hakim durumun kötüye kullanılması olarak kabul edilebilir:

– Rekabete zarar verici olması durumunda hakim durumdaki teŗebbs tarafından szleŗmeye konulan yukarıda belirtilenler dıŗındaki şartlar da kötüye kullanma halini oluŗturabilir,

– ATA madde 12 doğrultusunda milliyete dayalı ayrımcılık yasaktır; hakim durumdaki bir firmanın alıcılarını/satıcılarını milliyetleri nedeniyle ayrımcılığa tabi tutması kötüye kullanmadır,

– Hakim durumdaki bir teŗebbsn aynı ürün için farklı alıcılara farklı fiyatlar uygulaması kötüye kullanmadır.

Kaynakça

Usher, John-T.C. Hartley-N. Green, 1991, *Single European Market*.

Wish, Richard, 1989, *Competition Law*, 2. baskı.

Schmitthoff, Clive M., 1990, *Schmitthoff's Export Trade The Law And Practice of International Trade*, 9. baskı.